

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi pol. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 4.

V Ljubljani, 15. februarija 1877.

Tečaj XVII.

Ukaz učnega ministerstva od 6. maja 1874 o risanji v ljudski šoli. *)

1. Ves poduk v risanji v ljudski šoli naj bode skupen poduk t. j. vse učence enega razreda je istočasno s taisto nalogo baviti.

2. Vse oblike naj torej učitelj pred vsem razredom s primernim razlaganjem pravilno in kolikor mogoče veliko na šolsko tablo riše, in sicer tako, da morejo učenci učitelju slediti.

3. Pri podučevanju naj se zmerno dalej postopa, da je učencem mogoče primerno napredovati.

4. Vse risanje v ljudski šoli je risanje s prosto roko, in to izključuje rabo ravnila, krožila itd.

Ali se je učitelju na nižji stopinji stigmografijskih tabel ali zvezkov posluževati, ali pa že kar perve vaje brez teh začeti, to se daje vsakemu na prosto voljo. Vsakako naj se pa pri rabi stigmografijskih tabel itd. na to gleda, da se pike podaljujejo po tem, kakor raste izurjenost v prostoročnem risanji, upeljujejo naj se pa take vaje tako, da se po malem prestopa od stigmografijskega risanja k prostem risanju.

Kedar so učenci enega razreda tako izurjeni, da morejo proste geometrijske slike in njih zveze brez pomot v svoje stigmografijske zvezke risati, potem naj se prestopa k prostoročnemu risanju tako-le:

- a) Učitelj naj le en del proste simetrijske figure na tablo riše, druge dele naj dodajo učenci sami;
- b) naj povekšuje in zmanjšuje v določenem razmerji, učitelj pa naj pové velikost risave, kojoj imajo učenci po izgledu na tabli izvršiti.
- c) posnema naj se predrisava v kakovi drugi določeni nameri kakor je na tabli;
- d) rišejo naj se proste oblike in njih zveze po ustnem narekovanji;

*) Ta ukaz prinaša „Učit. Tov.“ še le sedaj, ker smo čakali še daljnega podnaka o tem, kar se ravno sedaj verši, gl. str. 59.

- e) prosta podoba naj se prenese v stigmografijsko mrežo;
- f) kopirajo ali porisujejo naj se podobe v mreži tako, da učenec sam išče pike in poslednjič tako,
- g) da se mreža popolnem opusti. Te vaje naj se na vsak način na srednji stopinji doverše!

Na prihodnji stopinji naj učenec po narekovanji in predrisanji učiteljevem prostor za svojo podobo sam na papirji določuje in riše le one pike in pomočne črte, katere so potrebne pri določevanju namere, velikosti, oblike in skupnega razmerja ter posameznih delov podobe.

Predmeti, ki se rišejo, naj so mladini znani in primerni njih zmožnosti.

S tem, da so se učenci po načinu povedanem v točkah a—f, vadili risati predmete, ki so jih že opazovali, izurjevali so se v opazovanji.

5. Proti koncu 2. polovice srednje stopinje se more pripravljati na risanje po narekovanji in sicer z lahkimi izgledi iz geometrijskega oblikoslovja. To se godi po okoliščinah primernem, počasnem, ustnem navodu, po katerem učenci rišejo. Predrisati pa pri tej priliki učitelj nima.

6. Na zgornji stopinji se začenja poleg risanja po narekovanji tudi risanje na pamet, pri katerem naj se tako-le postopa:

Učitelj riše na tablo prosto podobo, o kateri se temeljito razgovarja in sicer v dialogu; posebno je treba karakteristično stran figure poudarjati; potem učitelj podobo na tabli s čim pokrije, in naloga učencev je zdaj, da jo iz spomina narišejo.

Zna se, ka je pri teh risalnih vajah gledé izbiranja predlog prav postopati od stopinje do stopinje in le taki predmeti naj se rišejo, katerih oblike so karakteristične in ne preveč zapletene.

Risanje naravnih oblik, kakor cvetlic, deželnih prizorov, živalij itd. naj se opušča.

Vaje v risanju po narekovanji in na pamet so tudi primerne za domačo nalogo.

7. Učitelj naj popravlja sam le malo, ampak učenci naj to storé po učiteljevem navodu.

Popravljanje vsemu razredu ima prednost pred popravljanjem poedinim. Pri popravljanju vsemu razredu je tako-le postopati:

Kedar je učitelj po pregledu šolarskih izdelkov zapazil, da ima večina eno in isto pomoto, tedaj narisa on predmet z istimi napakami na tablo prav veliko, napake in vzrok napak se razlaga, ter se kaže na sličnost drugih znanih predmetov. Naposled se vsa slika na šolski tabli popravlja.

8. Na srednji stopinji se začenja risanje tudi s porabo mrež, katere učitelj načerta. Proste geometrijske figure so podlaga prostemu risanju.

9. Na zgornji stopinji je kopiranje s table nadaljevati.

Kedar učenec na prejšnji stopinji dosta izurjenosti v razumevanji in risanju geometrijskih oblik dobi in tudi geometrijski ornament, po predpodobi učiteljevi posnemati more, potem se začenja risanje listovih in cvetličnih oblik in prostih ornamentov in se nadaljuje tudi v zložene oblike.

Na tej stopinji se lahko tudi določba v 1. točki prezre in zmožnejši

učenci morejo sem ter tja tudi po predlogah risati. Na tej stopinji je tudi primerno, da učenci rišejo prešane (tiskane) rastlinske liste (verbove, deteljne, robidne, jagodne, beršljinove, javorove, hrastove liste itd.).

Za dečke je primerno risanje tehniških objektov (t. s. proste duri, vrata, omare, peči, okna, monumenti, mrežasti plati); pri tem pa je perspektivno risanje popolnem opuščati in samo sprednjo stran predmeta risati. Tu je tudi prilika, učence v razumevanji mer in razmer uriti, posebno s tem, da se predmet zdaj manjši zdaj večji nariše.

Risanje pri deklicah na tej stopinji naj se posebno na ženska dela ozira.

Učna tvarina je tukaj prosti in zloženi plošnati ornament, črtikaste in ravne okinčevalne oblike (rosete, zvezdnate slike, okviri, robi, meandri, okinčanje robov, plošč itd.).

Natančna posnemanja natornih rastlinskih in živalskih in deželskih slik naj se popolnem opuščajo, ker preveč časa zahtevajo.

10. Na dvo- in trirazrednih šolah naj se vsaj to doseže, kar se za srednjo stopinjo zahteva; pa tudi pravilni mnogokoti in króg se mora vzeti.

Materijalijske (učila).

Za predrisanje naj služi učitelju tabla iz lesa, črno nabarvana, in dobra bela kreda. (Platnena tabla ni v ta namen tako pripravna, ker se elastična plošča vdaja vtisku, ki se nanjo pri risanju dela.) Na eni strani table naj se z rudečo oljnato barvo stigmografijska mreža naredi. (Med pikami naj bode 3" prostora.) Druga stran table naj ostaja črna brez vsakih pik in črt. — Potrebno je torej, da je ta tabla, kolikor mogoče navpična nasproti risajočim, da morejo učenci na tabli risane oblike prav videti in posnemati.

To se prav lahko naredi na stojalu, katero se na steno priterdi in ki ima late za prepahnite (luknje) in lesene kline, po katerih se tabla lahko gori in doli pomika. Treba je tu že lukenj in klinov.

Kot risalno orodje za učence gre priporočati pri prvih vajah značne elastične ali škrlinate table s črtnikom, za nadaljne vaje pa stigmografijsko pikčaste zvezke, najpervo ozko, potem pa široko pikčaste, nazadnje pa samo sešite risalne zvezke, ali tudi posamezne listke čistega belega papirja. Risanke (sešitki) pa, v katerih so izgledi že tiskani, naj se pri podučevanju ne rabijo.

Svinčniki naj ne bodo za učence premehki, ker je ž njimi težko čisto risavo izdelati, pa tudi ne preterdi, ker se ž njimi roka ne more lahko in prosto gibati, kar pa je treba za prosto risanje. Srednji svinčniki so torej najboljše v ta namen (p. Hardtmuth št. 1. v belem lesu).

Da se odpravi zamudno in sitno rezanje svinčnikov mej podukom, želeto je, da vsak učenec 3 že poostrene svinčnike v šolo prinese.

Raba barvanih olovk pri risanju na spodnji in srednji stopinji ni dovoljena, to se dovoljuje samo na zgornji stopinji pri deklicah, kedar rišejo primerne obrazce.

Razumljivo je samo po sebi, da je učitelju učence v rabi risalnega orodja podučiti, in da naj bo v risalnem orodju red in enakoličje v risankah ali listih v vsakem razredu.

V risalnici naj pada svitloba skozi okna le na eni, in sicer na levi strani risajočih, da morejo učenci svoja dela lahko pregledovati. Strogo je tudi na to paziti, da učenci med risanjem nimajo oči preblizo papirja ali table, ker se s tem vid slabi in kratkovidnost pospešuje.

O odgoji.

Spisal Jos. Ciperle.

(Konec.)

Tu je tudi na pravem mestu opazka, naj se otroku, ki se je odvaldil materinih persi, dajó kolikor mogoče iz mesnih in rastlinskih tvarin sestavljena jedila.

Kako pa vpliva duh na telo? — Spomin na smert sorodnikov in prijateljev napolni naše oči s solzami; velik strah pobeli v kratkem času lasé, skerbi čez dolgo. Človeku se že dostikrat na obrazu vidi, kake so njegove notranje zmožnosti, zato se ne imenuje zastoj obraz ogledalo naše duše.

To tesno zvezo duha s telesom učinjajo gibni živci, ki so razpeljani iz možganov po vseh udih; telo z duhom pa vežejo čutni živci.

Ali duh ima večjo oblast čez telo, nego telo čez njega. In telo more imeti tudi moč, da ga lahko uboga. „Dober služabnik mora krepak biti.“ (Rousseau.)

Zato mora odgoja skrbeti tudi za telo, da je stori sposobno, kolikor mogoče, podvreči se v vsem duhu. Največ strasti prebiva v mehkužnem telesu, in tu rogovilijo tembolj, čem manj je mogoči jim vstreči.

Prednosti, ktere smo sedaj našтели, ima pa le odrasli človek; novorojeno dete jih še nima.

„Telo njegovo je sicer že precej razvito. Vsi udi so na njem, vsak ima svojo navadno podobo, vsak je sestavljen iz onih pervin, iz katerih truplo odraščenega. Ali teh popolnosti nima duša. Ona tako rekoč spi v njem. Pervi čas njegovega življenja je le odmenjen za telesno razvijanje; zato tudi otrok v prvih dneh le spi, já, diha, giblje ude svojega telesa in organe glasú. On ne vidi še nič prav določno, ako ravno ima sredstva za to. Telo postaje v tem času vedno popolnejše; in ako bi se to tako nadaljevalo, postal bi otrok v malih letih odrasten. Ali v kratkem se pomanjša spanje in rast, in kakor to ponehuje, tako se pomnčuje razvoj njegove duše, in že v otroški starosti stoji dušno in telesno življenje na enaki stopinji; ali v mladeniških letih dušno življenje preseza telesno.“ (Dittes.)

Ker pride človek slaboten na svet mora se odgojevati in odgoja mu mora dati, česar nima, in kar bode pozneje potreboval. Ker pa se mora odgojevati ves človek, kteri je iz duše in telesa, delí se tudi njegova odgoja v: dušno in telesno. In sicer mora ta dvojna odgoja vedno

v soglasji biti. Napačna je misel, da se imajo pečati stariši le s telesno, šola pa le z dušno odgojo, t. j. da imajo stariši skrbeti le za jed, za primerno obleko, za gibanje in spanje, in šola le za to, da se otrok kaj nauči. Res nekatere dolžnosti so odredjene čisto starišem, na pr. jed, obleka, spanje; resnično je tudi, da ima šola skrbeti najbolj za dopolnovanje dušnih moči. Ali tudi stariši morajo blažiti duha, in šola mora tudi kaj storiti za telo. V ta namen je vpeljana telovadba v šole. Dušna in telesna odgoja mora vedno vstric hoditi. Tako dela tudi natora. Ona ustvari rastlini najpervo korenino, in jo vterdi v zemljo, in potem še le požene deblo; tako naj tudi odgoja vterdi najpervo telo, potem naj začne gojiti duha. Ali natora ne ostane pri tem. Čim krepkejše postaje deblo, tem močnejše napravlja korenino; tudi odgoja, ako dopolnjuje dušne zmožnosti, naj uri in vadi še vedno zelo. Rastlina, ki ne more razprostreti svojih korenin, zamerje; kako bi ne poginil tudi človek, čega telo se zanemarja!

Kaj je človekov namen, čemu naj se odgojuje? — Važno in jako opravičeno vprašanje.

Odgovor na to nam daje sv. pismo: „Bodite popolni, kakor je vaš oče v nebesih“.

Tedaj je človekov namen, prizadevati si po popolnosti, in v tej nam je vzor Bog sam. — Kak pa je Bog? — Tega h¹ sami ne vedeli prav — brez razodenja. Zdaj pa vemo, in v sv. pismu se nam kaže, da je Bog ljubezen, v ljubezni se nam je razodel in v ljubezni se mu nasprot človek približuje. Človekov namen tukaj je toraj, da Boga ljubi, ljubi pa tudi ljudi.

Človek je namreč prisiljen živeti v človeški družbi. S tem mu je dana tudi priložnost, vresničevati to ljubezen. Človek, ki ne ljubi svojega bližnjega, je čisto nezmožen ljubiti Boga. On mora ljubiti vse ljudi, ali pred vsem svoje najbližnje. Zató ima Rousseau prav, ko pravi: „Ne zaupajte onim kozmopolitom, ki iščejo dolžnosti v daljavi. Oni ljubijo Tatare, da jim ni treba ljubiti svojih bližnjih“. Mnogi se pregrešijo tako.

Pri drugih je pa le golo pravilo, da človek mora vse ljudi enako ljubiti. Če pade komu brat v vodo in ž njim čisto tuja oseba, po kterega bo najprej posegel? Brez ugovora po svojega brata. Kaj se vse ne govori, in kaj se le stori?

Sploh bi bilo želeti, da bi se ne nosila ljubezen toliko po ustih, ampak da bi se bolj izraževala v djanjih.

Kako se nam pa razodeva božja ljubezen? — Ona postavi z rojstvom človeka med ljudi, ki imajo dolžnost skrbeti za njihovo ohranitev. Ljubezen starišev bi mu dala življenje, njih ljubezen ga ohranja pogina, njih ljubezen mu daje perve moči in prvo odgojo.

Da bi pač stariše tudi pri odgoji vedno navdajala čista ljubezen! Da bi bilo pač njihovo ravnanje vedno izgledno za otroka! Ali kako redki so taki stariši! — Malo jih je tudi, ki so prepričani o resnici tega, kar otrokom govoré. Le kar od serca pride, k sercu gré. Hlinjenje je za vsacega nespodobno, najbolj pa za one, ki so v izgled drugim. Lepa in resnična beseda najde lepo mesto; padla bo v otroško serce, ter je navduševala za vse lepo, pravo in dobro. V vsi družini bo vladala resnicoljubnost, odkritoserčnost in ljubezen. Lehkomišljenost, zavist in laž bodo izginile. Mladina bode starišev ponos, in biser cele občine.

Kolik blagoslov je tedaj ljubezen med roditeljema in ljubezen do otrok! Naj bi se stariši vedno spominjali besed, ktere jim je zaklical nemški pisatelj Jean Paul: „Stariši! učite ljubiti, t. j. ljubite, kajti tako bote dobro podučevali in izgojevali svoje otroke“.

Ko stopi otrok v šolo, vzbudi učiteljeva ljubezen v otroku tudi ljubezen do njega. Ta ljubezen se pa razširi v otroku tudi v ljubezen do součencev. — Pozneje postane ud občine in cele države. „Država je popolna zveza prostih ljudi za vživanje pravic in splošnega prida.“ (Grotius.) — V dobro vredjeni državi imajo vsi udje enake pravice, vsi enako korist od njenega obstanka; ali oni se pa tudi zanimajo za njen obstanek, vsi so zvezani v ljubezni med seboj, vsi enako občutijo njeno zlo in dobro. Ali država, ki ne daje enacih pravic*) vsem udom, je prava solzna dolina, prava jetnišnica vseh podložnih. Namestu ljubezni do nje se vseli sovraštvo v njihova serca, namestu skerbi za njen obstanek želja za njen razpad.

Ker je pa tudi država odgojilnica ljudi, je njena odgovornost tem večja, čem manj stori za vzgojevanje ljubezni.

Iz tega je razvidno, da je namen človekov tudi postati državljani. „Vendar odgoja ne sme na to paziti, da napravi iz otroka dobrega državljana, ampak da naredi iz njega dobrega in umnega človeka.“ Dobro odgojevan človek je navadno tudi dober državljani, kajti kdor se odgojuje za družega, se odgojuje tudi za pervega. (Rousseau.) Nespačetno je tedaj od starišev, ki že v zibelki odločijo otroka za ta ali ta stan. Kolikokrat jim napravi otrok čerto čez račun. Za duhovnika namenjeni sin je dostikrat najhujši nasprotnik duhovščine; za nuno odločena hči se spremeni, mnogokrat v nuni čisto nasprotno žensko.

Daljni namen človekov je delo. Njemu se ne sme toliko praviti, ampak kazati se mu mora, kako naj dela. Kako abotno je od nekterih učiteljev, ki mučijo glavo učencev z golimi pravili, izgledov pa le malo ali čisto nič ne pokažejo! Tudi ni dovolj, ako govori učitelj svojim učencem: „Ljubite Boga, ljubite stariše, ljubite domovino!“ Kaj pomaga

*) t. j. ktere jim gredó po stanu, starosti, službi itd., torej vsakemu svoje, pa ne enake ali tiste.

to, ako je sam brezverniki, ako zametuje svoje stariše, ako zaničuje svojo domovino. Njegove besede bodo polnile ušesa, ali srcá ne.

Zoper to se pa greši zató, ker mislijo nekteri, da zamore otrokov razum zapopasti vse to, kar njihov. — Otrok je otrok, in mož je mož. Na otroka se morajo staviti vse druge terjatve, nego na moža. Kakor otrok raste, dobiva več moči; zato se morajo tudi terjatve pomnožiti. Ali le s časom. Kakor se nevidno množé otrokove moči, tako naj se nevidno pomnože tudi terjatve.

Predno skončam svoj spis, moram omeniti še neko stvar. Rekel sem že, da je odgoja jako imenitna, kajti ona tako rekoč iz človeka napravi človeka v pravem pomenu. Zato bi bilo želeti, da bi se ta predmet tudi med Slovenci obdeloval z večo pazljivostjo, nego se je do sedaj. Pišejo se knjige, ki govoré o zboljššanji zemlje, o požlahtnovanji dreves, ali mnogo potrebníši bi bile knjige o zboljšševanji in požlahtnovanji človekovem. Te naj bi se širile med prostim ljudstvom, ter jih učile, kako imajo ravnati z otroci, ki so najlepši in najžlahtnejši zaklad, ki se ga more misliti človek. *)

Dr. Jakob Zupan.

Da je vzrojila „Krajska Čbelica“ in da so združeni spet domovini prepévati jeli mladi pesniki, povod k temu dal je (gl. Oesterr. Morgenblatt; Jordan's Jahrbücher 1843) učenosti velikan, profesor in poslej knjižničar, Matija Čop (r. 1797, u. 1835). Iz „Čbelice“ same, ktere vredovanje je oskerboval tedanji knjižniški pisar Miha Kastelic, pa je razvidno, da je k njenemu vzroju največ pripomogel in postal tako prvi Čbeličar:

1) Dr. Jaka Zupan, kajti on je rodil „Čbelico“, ktero je tedanjemu poglavarju Ilirskega kraljestva podala bila „Hvaležna Krajnsina“: on je, ako se ne motim, Kastelico zložil že omenjeno naslovnico: „Pri-jatlam Krajnsine;“ njegovih pesmic se v prvih treh bukvicah nahaja največ, kar ni brez pomembe. — V III. Bukvicah l. 1832 je dotedanjim „Čbeličarjem“ najslavnejši Čbeličar dr. Fr. Prešern izpustil lastne seršene, in med drugimi dr. J. Zupanu, kteri je pikal in zbadal rad druge, zapél tudi najprej:

Pušičarjem.

Ni, bratec! vsaka ž'val lesica,
In epigram ne vsak pušica.

*) Skoro vse stareje slovstvo naše je mérilo na to, in tudi novejša na pr. družba sv. Mohorja, domači časniki itd. učijo in učijo, kako naj se vzreja mladina, kako odgoja človeštvo. Klicati je treba sedanjemu veku le: Prav si odgovoril, veš že več, ali stori tudi tako, in boš živel — boš dosegel časno in večno srečo. Vr.

2) Po redu, v katerem so rojili, drugi Čbeličar je Miha Kastelic. Rojen v Zatičini l. 1796 — umrl je knjižničar v pokoju l. 1868 v Ljubljani. Oglasil se je bil v „Illyr. Bl.“ že l. 1828 po slovenski in po nemški; vredoval je Čbelico ter v njej popeval mnogo in pesmice podpisoval ali z *M. K.* ali *M. Kastelic*; zložil napise za sladkarije, sobral po Vodniku kratke in poskočne; v poslednjih bukvicah pridejal jih nekaj brez vsakterega podpisa, ktere se pa po prelahki obliki brez vzvišenega soglasja po duhu koj spoznajo. V vsej pesmariji njegovi veje neka „mehkužna otožnost in otožna mehkužnost“ in toraj ga Prešern ne poprašuje zastonj v muhastem seršenu:

Čebelarju.

Zakaj pač muhe moj lovi Kastelic?

Prodajat' misli jih namest čebelic.

3) Tretji bil je Blaž Potočnik, v Čbelici, v I. Bukv. podpisan *P.*, utihnil koj drugo leto, pečal se s homeopatijo, tedaj stolni kaplan (gl. Jezičn. IX. 19.). Rojen v Naklem l. 1799 je umrl župnik v Šent-Vidu nad Ljubljano l. 1872. Pisati je bil jel l. 1826, ter je pisaril in pevaril v Bohoričici, Metelčici in Gajici, v vezani in nevezani — slovenski in nemški — besedi, zlasti krepko v cerkveni in narodni veseli pesnji itd. itd. Z ozirom na prej povedano dejanje odmenil mu je Prešern l. 1832 seršena:

Pred pevcu, zdaj homeopatu.

Popréd si pél, zdaj pa homeopatiš;

Popréd si čas, zdaj pa življenje kratiš.

4) Ignac Holzapfel je Čbeličar četerti, v I. in II. Bukv. znamenjan ali *H.* ali ***. Rojen v Teržiču l. 1799, služil takrat kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani, umrl dekan v Ribnici l. 1868. Spisal je na pr. „Venic nedolžnosti“ in zapustil dokaj premoženja gluhonemcem na korist. O njegovi poeziji poprašuje pesnik gledé na njega imé:

Kako bi néki sladke pél Lesničnjek?

5) Peti je Jur Kosmač, v Čb. I—IV. *J. K.* Rodil se je v Danah (Danecki) poleg Loža na Notranjskem l. 1799, bil sluga in naposled pisar v knjižnici Ljubljanski, umrl l. 1872. Pisaril je nekaj posebej na pr. „Ita Togenburska grofinja; Vezilo ali preganjana nedolžnost“, poslovenjeno, nekaj v razne časnike itd. Po prvih pesmicah njegovih zložil mu je pesnik seršena:

Pevcu letnih časov.

Kdor govoriti kaj ne vé,

Ureme hval' al toži,

Kdor pévcov péti kaj ne vé,

Od létnih časov kroži.

6) Šesti je France Prešern, najprej z znakom *Dr. P.*, poslej *Dr. Prešern*, v Bukv. I—V. Čbeličar najslavnejši. Popévati je bil jel v „Illyr. Bl.“ l. 1827, posebej „Kerst per Savici“ dal na svetlo l. 1836, „Poezije“ svoje pa l. 1847. Rodil se je na Breznici l. 1800, umrl v Kranju pravdosrednik l. 1849. Kakor drugih — v zabavljivih napisih tudi sebe ni zgrešil, in seršen, ki si ga je vgodil bil še le v „Poezijah“, kaže tudi poprejšnje pesmi njegove:

Smé nekaj nas, ker smo Prešernove, biti prešernih;
Pésem kaže dovölj, kák je naš oče kroták.

7) Sedmi je Jur Grabner, v II—III. Bukv. *Gr. Domá* v Šent-Jernej na Dolenskem r. l. 1806, bil tedaj dijak, pravoslovec, potem postal duhoven, umrl l. 1862 vodja v Alojznici, plemenit duhoven, blag domorodec. Berž ko ne z ozirom na perve poskušnje njegove (gl. II. Čb. „Muren! le tvoj cverk razglási — Po dobnavah tihih se: — Ti slaviš Boga itd.“ v pesmi „Večer“) odménil mu je bil takrat Prešern, pozneje v Poezijah „Ahacelnovim pésmam“ preslovenjenega seršena:

De gustibus non disputandum.

Ne čudi se, neslane
De pésmi bodo brane;
Lej, pure vabi: »puri, puri!«
In božje vol'ke*): šuri, muri!«

*) Božji volek: muren.

8) Urban Jarnik je osmi, ki je prikazal se v Čb. II—IV., popisovan *U. J.* Rojen pri sv. Štefanu v Zilski dolini na Koroškem l. 1784, služil duhoven sim ter tje, umrl župnik v Blatogradu (Moosburg) l. 1844. Sloveč v prozi in poeziji smé se imenovati Koroški „Vodnik“. Njegovo slovstveno delovanje je dostojno popisal vredni mu naslednik Anton Janežič v Vodnikovem Spomeniku l. 1859 str. 114. 115. Ker je slovenil Jarnik Ezopove basni, veljá tudi njemu kolikor že seršen:

Pravljičarjem.

Pravljičá po Ezóp' od vas zapeta
Več nima slásti, kakor jed pogréta.

9) Emanuel Jožef Kovačič, v Bukv. II—IV. *E. J. K.*, je deveti pesnik Čbeličar. Iz Čateža (v Malencah) na Dolenskem r. l. 1808, učenec bogoslovec takrat v Ljubljani, služil je duhoven v Terstu, kjer je kanonik in šolski ogleda umrl l. 1867. Pisal je po slovenski in po nemški, posebej in vzlasti po Danici in v Drobtnicah, kjer je popisal na pr. J. Wallanda, Valvazorja, M. Ravnikarja itd. Bil je goreč pisar, in kolikor toliko naj gre i njemu sicer bolj občni seršen:

Zakaj ni naši pisarii prišel zlati čas.

Prišli za nas bi bili zlati časi,

Ko bi vsak klasik bil, kdor Krajncam kvasi.

10) Deseti je Janez Ziegler (Ciglar), rojen 1792 v Udmatu pod Ljubljano, umrl župnik Višnjegorski l. 1869. V Čbelici II—III. kaže ga ali znamenje * * ali Z. (C.). Pisaril je čez 40 let; na pr. l. 1825 prišle so na svetlo perve, in v l. 1866 po Mohorjevi družbi zadnje bukvice njegove (Kortonica). Zaslovela je jako knjižica: „Sreča v nesreči“ ali popisvanje čudne zgodbe dveh dvojčikov (Svetin — Hudin) i tudi „Deteljica“ ali življenje treh kranjskih bratov francoskih soldatov itd. Njega draži nekako seršen:

Kam je prešel polž iz Višnje gore.

Višnjani! kam ste svojga polža djali?

»Za Pegaza smo pévcam ga prodali.«

11) Za njim je pribrenčal v Bukv. II—IV. Jernej Levičnik, z znakom *L—k*, doma iz Železnikov l. 1808, tedaj bogoslov, edini Čbeličar, kateri ednajsti — nekako v uri ednajsti — sedaj še brenči doktor in dekan v sv. Mohorju na Koroškem — na blagor! Gledé na njegovo imé je — kakor o Lesničnjeku — že tedaj Prešern baral o njem:

Kako bi néki prave pél Levičnek?

12) Jožef Žemla (Žemlja) je rojil v Čb. III—V, prej po znaku * *, slej s celim podpisom, z Breznice na Gorenskem r. l. 1805, pastiroval dalje v Ambružu na Dolenskem, od koder se je v dopisih v „Illyr. Bl., Carniolia, Novice itd.“ rad podpisoval „Krájničan, Kráničan,“ na zadnje v Ovsišču poleg Kranja, umrl l. 1843. Izversten jezikoslovec in domoljub je — rojak Prešernov — poskušal se z njim v raznih poetizjah na pr.: Jek od Balkana; Sedem sinov; Na groblju; Samota itd. in naj toraj piči ga seršenov:

Postscriptum.

Naj misli, kógar bi pušice té zadéle,

De na visoki verh leté iz neba strele. *)

*) Feriunt — summos fulmina montes. Hor.

13) Poslednji — trinajsti — je prirojil v Čb. IV. Dr. Miha Tusek s praporcem *Dr. T—k*. Rojen pri sv. Lenardu (Martini verh) l. 1803, služil v Ljubljani mestni zdravnik, umrl l. 1843. Razun v Čbelico je pisal v Illyr. Bl. na pr.: „Die Woche in und der Triglav“, in z ozirom na omenjene pesnike se prav iz IV. Bukv. str. 63 smé po seršenovo reči tudi o njem:

Kakor stari tiči,

Zapojó mladiči.

Poduk v risanju na ljudskih šolah poleg Grandauer-jevih predlog.

(Iz Oesterr. Schulbote. *)

Ako se učitelj bavi s podukom v katerikoli stvari, da bi svoje učence česa naučil, mora si sam sebi odgovarjati na dvojno vprašanje: 1. Kaj naj se podučuje? 2. Kako naj se podučuje? Na to dvojno vprašanje, kar se tiče elementarnega podučevanja v risanju, odgovarja instrukcija, ki spremlja ministerski ukaz 7. maja 1874 št. 5815. in ki stavlja načela, po katerih se ima podučevati v risanju po vseh učilnicah, ki so v področji c. k. deželnim oblastnjam.

Kar se tiče prvega vprašanja določuje navod (instrukcija) za spodnjo in srednjo stopinjo ljudskih šol geometrijske oblike; geometrijska olepšava (Ornament) je tudi predmet vajam, k temu pristopa na višji stopinji še risanje stilizovanih listov (t. j. takih, ki so znak stavbnem zlogu) in cvetlic ter jednostavnih ornamentov, in konečno risanje sestavljenih oblik. Na meščanskih šolah se še jemlje prvi nauk o perspektivi in senčevanju, ko se predstavljajo jednostavni tehnični objekti. Še celo v negativnem smislu odgovarja instrukcija omenjenemu vprašanju, ker določuje nekaj, kar se nima risati na pr. naravske oblike, kakor: cvetice, deželstva, živali itd. Nasprotno pa se priporoča risati tako rastlinsko listje, ki se odlikuje po prostih, razločnih in označenih obrobkih, na pr. beršlan, javor, hrast itd., kar je popolnoma opravičeno, ako preudarimo, da se tako pripomore, da lažje razumemo stilizovane olepšavne oblike, ki so večidel prišle od rastlinstva, in kjer je zopet rastlinski list najvažnejši.

A vse to bi ne zadostevalo učitelju reševati vprašanje navedeno v instrukciji, „kaj se mora risati?“ ako bi se ne bilo gledalo tudi na to, da priredé v „Grandauer-jevi“ elementarni risarski šoli tudi izgledne predloge, ki učitelju dajejo po vseh stopinjah dovolj gradiva; brez tega učnega pripomočka, ki ga ima rabiti učitelj pri risanju na šolski tabli, bi ne smela biti ne jedna šola. Te predloge imajo na drugi in tretji stopinji dobro preudarjenih in okusnih oblik z ravno črto toliko, da privzemši še Herdtl'ovih 60 listov ornamentalnih obrisov, prav za prav lahko izhajamo brez drugih predlog.

Odgovorili bi bili s tem na vprašanje „kaj se ima risati“. Ni pa tako lahko odgovoriti na drugo vprašanje „kako se mora risati“. Tudi o tem instrukcija veliko prav koristnega pove. Najprej se tukaj stavlja versta skušenih pedagoških načelov. Skupno podučevanje predrisajé otrokom na šolsko tablo, poprava skupna za ves razred, učno

*) Pri tem listu, ki nastopa svoj 27. tečaj, stalno delujejo najodličnejši šolski strokovnjaki vsake stroke iz vse monarhije in tudi iz nemčije. — Morda bode komu vstreženo, ako ta sestavek našim čitateljem na „slovenski“ preložimo. „Oesterr. Schulbote“ izhaja na Dunaji pri Pihler-jevi vdovi in velja četert leta 1 gl.

postopanje z zmernim napredovanjem, deloma dopolnitev somernega (simetrijskega) risanja, razvečanje ali pomanjšanje kake oblike po povedanem razmerji, risanje po narekbi, risanje na pamet, itd.; po vseh določbah te instrukcije veje duh najbolj moderne pedagogike. Vendar to so le glavne poteze, vcenuje jih le tisti učitelj, ki je poleg tega, da je pedagoško spreten, tudi mnogo skušen. Mladi, še ne izkušeni učitelj naj z vso paznostjo gleda na metodične opomine, kakor jih daje, na pr. „Treatau“ v svojem malem risarju (Der kleine Zeichner) o tem smo govorili v XV. tečaju „Učit. Tovariša“ l. 1875 na 29. strani — ali „Grandauer“ v svojem navodu pri rabi elementarne risarske šole (Anleitung zum Gebrauche der Elementar-Zeichenschule).

Ne dá se dvomiti, da je ves uspeh pri tem nauku negotov, ako se tukaj pregledajo nekatere malenkosti, ki se pa le take vidijo, na pr. ako se svinčnik prav ne derži in ne vodi; zelo važno je tedaj, da se vže na prvi stopinji poduk prav izpeljuje.

Ko se začne podučevanje v risanju, je poglobitno troje, na kar ima učitelj paziti: 1. da se truplo prav derži, 2. da se svinčnik prav derži in vodi, in 3. da risanka prav leži. Učenci, kakor pri pisanji pero, tako tudi pri risanju, radi svinčnik prav na kratko derže, kazavec kerčijo da členi narejajo pravi kot, z zgornjim životom se naprej pripogujejo, ter se jim ne more nikdar dosti zaterditi, da so take razvade večkrat vzrok, da je risanje pomanjkljivo.

Pri temu, ki se uči sviranja na glasoviru, zavisí od pravega deržanja perstov, kako bo prihodnje udarjal; pri učencu na gosli je pa veliki in doneči glas odvisen od tega, kako se vadi gosli deržati in lok voditi; ali da se poslužimo bližnjega izgleda, lep rokopis se ne doseza drugače, da se pero prav derži; tako tudi uspeh risarskega poduka zavisí od takošnih na videz malenkostnih vzrokov. Že iz zdravstvenih ozirorov je učitelj dolžan čuvati nad tem, da učenci pri risanju telo prav derže; ko je namreč zgornji život zakrivljen, se pljuča ne morejo prosto razvijati; preblizo gledati pa slabi oči in napravlja kratkovidnost.

Risanko naj ima učenec naravnost pred sabo in sicer tako, da je po dolgosti vspremdna (vštrična) s prednim robom šolske klopi in risanka ostaja nespremenjena v prvotni legi, naj se potegujejo čerte v katerokoli mer. Leva roka (srednja t. j. od komolca) sloni na šolski klopi, dlan pa persti naj derže risanko; a desna rama svoje položje spreminja, kakor zahteva mér (Richtung), kamor se ima čerta potegniti.

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— *Odborovo zborovanje slov. učit. društva 28. decembra p. l.* (Konec.) Prične se potem razgovor, in poročevalec I. govori: Vsak delavec je svojega plačila vreden. S tem pa ni še rečeno, da ga že tudi ima, dasiravno ga zasluži. To velja od učiteljev na jednorazrednicah. Ako njih težavni stan premislimo resno in vsestransko, priznati moramo, da se jim ne godi predobro. Nihče jim ne zavida prijetnosti, ki jih imajo vsled sijajne plače, osamljenega a zapletenega delovanja, samske odgovornosti, obširne učne tvarine, katero ima v mnogobrojnih oddelkih skoraj na enkrat razpravljati; nihče si ne želi, jih pri toliko pisarijah nadomestovati, nihče njih samotnega življenja zasesti. Spominjajmo se tukaj še vsih ved, ki jih mora imeti v glavi, vsih lepih čednosti, ki jih odgojezanstvo zahteva od njega, in berimo potem §. 32 deželne postave dne 29. aprila 1873. l., ki govori o službenih dohodkih učiteljev; pa moramo žalostno oči pobesiti, da postava tem učiteljem še to ne priznava, da so funkcionarji tako, kakor nadučitelji na 2- in mnogorazrednicah. Po postavi soditi, je učiteljem le čast plačana. Težko pa je konstatovati, da bi bili plačani za delo, katerega v resnici nimajo nikdar toliko, kakor učitelji na jednorazrednicah. Nadučiteljem 4razrednih šol je odločena že večja naloga. Da imajo ti svojo večo funkcijsko doklado, je opravičeno. Znatno manj dela ima voditelj na 3razrednici, višji šolski oblasti gotovo nič več ne dopisuje, kakor učitelj jednorazrednice, drugo delo pa se deli med 3 učitelje, tedaj ni zdatnega uzroka, da bi moral nadučitelj 3razredne šole imeti več funkcijske doklade, kakor oni na dvorazrednici. Zdi se mi, da bi bilo pravično, ko bi nadučitelj 2- in 3razrednih šol imel vsak po 50 gl. funkcijske doklade; nadučitelj 3razrednice ima pisati le tretjino imen v razrednice, v zapisnik, na šol. naznanila itd.; šolskih izdelkov ima manj pregledovati in popravljati, zastran obilnih izdelkov ni mu treba, glave si posebno betiti itd. itd.

Ko se je plača učiteljem vredovala, je revščina kranjske dežele narekovala varčnost, in določbe o dohodkih so najhujše zadele jednorazrednice, oziroma njene učitelje. Kdor ima to nesrečo, da služi na jednorazrednici, ta je obsojen, občutiti vse težkote, ki so odmerjemale visokost učiteljskih plač. Pa ima v dosego take službe izpolniti mar manjše dolžnosti? — Nikakor ne!

Zato, da ima čast, vsa bremena nositi, ki mu jih šola naklada, mora tudi še marsikak novec potrositi zarad šolskega vodstva. Iz svojih kervavo zasluženih krajcerjev si mora kupovati papir, peresa, črnilo, pečatni vosek. Mnogo ur mora presedeti, da ukazom šolskih gospodk zadostuje; mora poročila dajati, za krajni šolski svet vse storiti, kar ni vseskozi dolžan, dasi ima predsednik kraj. šol. sveta pravico, razdeliti opravila med ude kraj. šol. sveta (glej §. 16. postave o šolskem nadzorstvu). Če verhu tega še pomislimo, da šolske gosposke rade vidijo pri učitelju, ako se peča sè sadjerejo, čebelorejo, kmetijstvom, ako se marljivo nadalje izobrazuje, pridemo do sklepa, da so opravila učiteljska na jednorazrednicah skoraj nepremagljiva in da so vse njegove dušne in telesne moči prenapete, zato se mu veselje do šole prav lahko kmalo ohladi.

Više pripoznanje učiteljskega delovanja je izveršeno v deželnih postavah sosednjih vojvodin, Koroške in Štajerske; tu ima vsak učitelj na jednorazrednici svojo funkcijsko doklado, a dela nič manj od nas kranjskih učiteljev. Zato je popolnoma opravičena želja učiteljev, in voditeljstvo na jednorazrednicah tudi vredno nekega plačila, tedaj naj bi se po postavodajnem potu odločila slehernemu učitelju na jednorazrednicah primerna nagrada kot funkcijska odškodnina.

Zdaj je vprašanje, kje denar vzeti, ker dežela ni zmožna prenašati še večega davka. Kdor med ljudstvom živi, vé tudi presoditi materialno stanje na deželi, zato ima tudi vsak poterpljenje in usmiljenje z deželanom ter mu ne želi, da bi ga občne potrebe slekle do nazega. Dosti pa je izpraznjenih učit. mest, za katere pa davkoplačevalci tako dobro gotovino odrajujejo v davkarije, kakor da bi imeli vso korist ljudske šole. To so interkalarije, ki se po §. 82 dež. šol. postave stekajo v penzijski zaklad. Ta zaklad ima zdaj 20.000 gl. v obligacijah; denar se je nabral po 12 % doneskih učiteljev. Obresti t. j. 1000 gl., se rabijo za izplačevanje počitnine. Razume se, da ta znesek ne zadostuje vsem doslužnim učiteljem. Deželni zaklad si tedaj pomaga z interkalarijami, ki so 1874. leta znašale 9300 gl., in 1875. leta 10.000 gl. Ko bi ves ta denar mogel ostati v penzijskemu zakladu, bi se v desetih letih tako namnožil, da bi se potrebna pokojnina v znesku 7000 gl. lahko plačevala iz obresti, vsem doslužnim učiteljem. Ker pa to ni mogoče, odločil je deželni šolski svet, interkalarije rabiti za izplačevanje pokojnine (7000 gl.), podporo in večje šolske potrebe (4000 gl.) Ta svota: 4000 gl. bi bila ravno potrebna, da bi dobili učitelji jednorazrednic — teh je okoli 165 na Kranjskem — malo podporo, vsak borih 25 gl. funkcijske doklade.

Ne bomo napačno terdili, če rečemo, da deželni šol. svet ta denar večidel tudi porabi za podporo učiteljem — zlasti slabo plačanim na jednorazr., — vendar gotovo ni, da bi vsi imenovani učitelji vsako leto svojih 25 gl. tudi dobili. Deželni šol. svet razpolaga z denarjem, kakor ravno hoče in za najboljše spozna. Ker je pa učiteljska miserija splošna, zato naj bi dež. šol. svet bil toliko vpluden, da bi pri dež. zboru sam posredoval in toplo priporočal, naj bi se ukrenila vsaj provizorična postava o funkcijskih dohodkih za jednorazrednice iz omenjenega vira. Drugi dohodki recimo: doneski iz ostanka šolske zaloge na Dunaji (4—500 gl.) in kazenski denar zastran šolskih zamud (3—400 gl.), (kazenski denar je jako majhna svota; na 11 okraj. glavarstev pride po 30—40 gl.; — mnogo je šolskih zamud, a malo neopravičenih!?!), naj se postavno porabi, dasi bi dobro bilo, ako bi tudi kazenski denar vračal se posredno šolskim občinam. (O tem je bilo že na drugem mestu govorjeno.)

Interkalarij ne bode tako kmalo na Kranjskem zmanjkalo, zato bode tudi vir ostal vedno odprt in ta poseben pripoboljšek bi bil učiteljem zagotovljen poleg pičle plače, ki se zdi krajnim slugom, žandarjem, jetniškim stražnikom, kupčijskim pomočnikom, mestnim policajem, slugom raznih zavodov in društev premajhna, dasi ti ne potrebujejo nikakoršnih maturitetnih spričal in raznih izpitov v dosego takega kruhka, kakoršnega je učitelj na deželi. Nihče naj ne misli, kako dobro se učiteljem na deželi godi, ker imajo sedaj na dan cel goldinar, 100 krajcarjev na razpolaganje. Marsikateri je sedaj pri svoji mesečni plači dokaj na slabejem, nego poprej, ko je bila še bira, in doma zmiraj kaj moke, krompirja, sočivja in tudi slanine v hramu. Zdaj pa vsega tega še za denar dobiti ni. Učitelji na Kranjskem ne odnehajmo prositi za to, kar nam po pravici gre!

Konečno zbor sklene priporočati oziroma prositi slavne šolske oblasti, da bi se vsaj tista svota, ki jo deželni odbor odločuje za podporo učiteljem obernela za funkcijsko doklado vodjem jednorazrednice, ako že ne morejo vsi sleherno leto dobivati doklade, naj bi jo dobivali vsaj vsako drugo leto po 50 gl.

3. točka: Denarna kazen v prid ljudski šoli. Poročevalec je učitelj Stegnar (sicer glej „Učit. Tov.“ l. 2.). Navzoči so bridko tožili o

tem, kako se čestokrat ljudstvu zamerijo, ako naznanujejo zanikarne otroke in da učitelja dolže, kakor da bi to delal iz dobičkarije ali iz hudomušnosti, ker je vendar postavno obvezan, šolske zamude naznanjevati. Ako bodo pa stariši videli, da od kazenskega denarja doleti tudi nekaj njihovim otrokom, vsaj ne bodo mislili, da imajo učitelji kaj dobička od naznanil i. dr. — Odbor sklene Stegnarjev govor po „Učit. Tov.“ razglasiti.

Posamezni nasveti. Tajnik bere pismo g. R. iz Notranjskega, ki želi, da bi se na Kranjskem učila šolam razpošiljala tako, kakor se pošiljajo po Goriškem; učit. društvo naj to stvar priporoča slav. šol. oblastnijam. Preko tega nasveta se prestopi na dnevni red. 1. Ker ne gre sl. šolskim oblastnijam nakazovati, kako naj denar, ki ga dobé v podporo ljudskim šolam, obračajo. 2. Ker je vsaka občina postavno obvezana skrbeti za šolske potrebe, a vlada na Kranjskem pa največ podpira srenje tačas, ko nove šole stavijo. — Takošno je bilo zborovanje odbora slov. učit. društva.

— *Iz seje deželnega odbora 3. svečana.* Na znanje se je vzel dopis deželne vlade, da je ministerstvo za nauk in bogočastje z odpisom od 4. januarja t. l., št. 17084 gledé na sklep Kranjskega deželnega zbora leta 1876 dovolilo, da se učitelji ljudskih šol, kateri že zdaj 15 let učiteljsko službo zadovoljilno opravljajo, smejo brez spričala sposobnosti za učiteljstvo definitivno v učiteljske službe postaviti, ako so si po prejšnjih določbah za učiteljskega pomočnika ali podučitelja potrebno spričalo pridobili. — Važna novica starejšim učiteljem!

— Istersko. V derž. zboru je 7. t. m. minister Stremajer odgovoril na interpelacijo dr. Viteziča, zakaj vlada ne osnuje slovanskih šol v Istri. Dejal je, da zdaj se v ljudskih šolah materni jezik povsod uči, za višja učilišča pa ni učiteljev ne učnih sredstev. Srednje šole slovanske v Istri ni treba, ker bi malo obiskana bila.

„Nar.“

— Raznotero. Velik usad v Brišah pri Zidanem mostu je razdjal 16. p. m. tri hiše in pokopal 13 prebivalcev. Čez tri dni je prišel še večí plaz; delavci ki so tam kopali, so komaj odnesli življenje, usad je razdjal železnico in zajezil Savino, ki se je zadej nabirala in pri olarnici v 1. nadstropju pri oknih notri tekla. Še le opoldne je Savina jela odtekati, 2 tisoč stotov olja je plavalo po nji, kakor tolsča po juhi. Sedaj je že promet zopet odpert, a dolgo časa bodo še delali, preden uterde zopet železnico in druga pota. Vzrok velikanskemu usadu je bila vodica, ki v hribu izvira, tam ponicuje, pa zopet na verh pride; spodjedala in odnašala je zemljo, verhovne plasti niso imele podlage in tako se je vderl hrib v dol. Sedaj hočejo ti vodici tek vravnati. — In kaj bo čez nekaj let tam? — Zopet življenje. Iz razvalin se razvija novo življenje.

— Predor (Tunell) po katerem bi se voda iz Loške v Cerkniško dolino odtekala, da bi perve ne topila tako pogosto, bi veljal, kakor je »nekdo« v »Laib. Ztg.« preštevilil 330.000 gl. A gospod tudi pristavi, da Loška dolina in še Kranjska dežela zraven ne morete prevzeti teh velikanskih troškov. Ako država ne pomore, ne bode iz tega načerta ničesa. No, ko bi bilo to blizo kacega velicega mesta, bi že šlo, ali sama siromašna dolina! Sicer pa mislimo, da bodo, vkljub temu, dosti za časa gozde po tej dolini in po Šneperku izsekali, družega bogastva nima ta dolina in okolica.

— Katehet na I. mestni šoli bode odsihmal v. č. g. Janez Rozman, vikarij pri sv. Jakobu, ki je bil dosihdob katehet že na II. mestni šoli.

— Srednje šole so končale prvo polovico šolskega leta v saboto 10. t. m. s sv. mašo, a začnejo se zopet na pepelnico, prav tako tudi ljudske šole, ki imajo tudi v ponedeljek in torek prosto. —

— »Schlztg.« ve povedati, da bo kmalo na svitlo prišel zemljevid Kranjskega, ki ga je je založil dež. šl. svet. S tem bode učiteljem gotovo vstrezno. —

— *Odlikovanje.* — Za zasluge pri šolstvu je dobil srebrni križec gosp. Janez Potokar, nadučitelj v Mokronovem, a zlati v. č. o. Žiga Jeraj v Rudolfovem, glej l. 3. l. tečaja.

— »Slovenski učitelj« glasilo učit. društva za slovenski Štajar prinaša slovenski prevod »Kocen-ovega« zemljepisja za narodne (ljudske) šole. »Učit.« piše o tem: Z priobčevanjem in ponatisnjevanjem »Kocenovega« zemljepisa dobimo tako prekoristno in ceno knjižico, v kateri bodo slovenske pokrajine precej obširno opisane, kakor je to ravno za slovenske šole treba. — Naročnina »Učitelju« je za vse leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr.; g. g. učit. kandidatom velja znižana 2 gl. Naročnina se pošilja g. Štefanu Kovačiču, nadučit. v Središči (Polstrau), ki je blagajnik slov. učit. društva. »Učit.« prinaša vzlasti veliko dopisov iz vseh slovenskih pokrajin. —

— »Besednik« kratkočasen in podučen list za slov. ljudstvo je nastopil svoj IX. tečaj ter donša: pesni, povesti, novele, humoreske, podučne spise... vse obravnave odbora družbe sv. Mohora, zato je posebej priporočati č. č. g. g. poverjenikom. Naročnina za vse leto iznaša 2 gl. — Lanski (VIII.) tečaj se dobiva po 1 gl. 50. —

»Hrvatski Učitelj, časopis za školu i dom«, imenuje se list šolski, kateri je 1. prosinca t. l. jel v Zagrebu izhajati, in kteremu sta vrednika Josip Gall i Stjepan Kučas. Vrednika obétata v 1. broju: »pomicati ćemo posebice svimi silami uzgoj i obuku svekolike mladosti hrvatske, kao i sveobći boljak hrvatskega školstva na temelju pozitivne katoličke religije«. Cėna je listu, kateri bode izhajal 1. in 15. vsakega mesca, 3 gl. na leto, kakor »Učit. Tov.«, torej tudi »Tovariš« svojega mladega druga srčno pozdravlja po slovanski: Na mnogo leta!

— † V Šentvidu pri Berdu je umerl 29. g. France Bevk, in bil pokopan 31. p. m. Od l. 1873/4 je bil učitelj tam in je po 4dnevni boleznì zapustil ta svet. Za njim žaluje vdova in 2 otroka. N. v m. p.!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na 2razredni lj. soli v Šent-Vidu pri Zatični (šl. okraja Litij.) naduč. služba, l. p. 500 gl., doklade 50 gl., in stanovanje — kraj. šl. svetu do 28. februarja. — Na 2razredni ljudski šoli v Kostanjevici, šl. okraja Keršk., naduč. služba, l. p. 500 gl., opravičnega doklada 50 gl. in stanovanje. Prošnje do 11. marcija pri krajnem šolskem svetu v Kostanjevici (Landstrass) na Dolenj. — Na 1razr. lj. šolah pri sv. Petru in v Poljanici (šl. okr. Rudolf.) učit. službi, l. p. 450 gl. in stanovanje, kraj. šl. svetu do 28. febr. — Na 1raz. lj. šoli v Šent-Vidu pri Berdu je izpraznjena učit. služba z letno plačo 500 gl. in s prostim stanovanjem. Prošnje za to službo pošiljajo naj se do 10. marca t. l. kraj. šol. svetu v Šent-Vidu pri Berdu.

 Današnjemu listu je pridjana muzikalna priloga.

Himna učiteljska.

Po česki Jos. Wünsch-etovi poslovenil A. Praprotnik.

Andante

V glasbo postavil František J. Pelz.

mf

Tenori

Stvar - nik, po do - bro - ti Tvo - ji Člo - vek

mf

pri - šel je na svet, Da bi sla - vo Tvo - jo

pe - val, Stvar - stvu Tvo - je - mu bil cvet; Naj iz

pra - ha se bi dvi - gal, Vred - no stvar - ni - ka ča -

f *mf*

stil — Ti nje - gov vod - ník, u - či - telj Ved-no

f *mf*

ff *risoluto energico*

si mu zve-sti bil. — Ti nje - gov vod - ník, u-

ff

mf

či - telj Ved-no si mu zve-sti bil.

mf

2.

Omikuje se učitelj,
Da človeka plemení,
Britkih časov in nehvale
Se ne vstraši, ne bojí.
Svest presladka ga navdaja
In sladí mu skerb in mar,
Prizadetje, trud obilni,
Národu prinaša v dar.

3.

Kar vsejal je s pridno roko,
Nadepolno vse kalí,
Svéti čista se resnica,
In pravica se gojí,
Sužnost se s svetá pomika,
V raj spreminja zemlja se,
Mir, ljubezen je v prosvéti,
Ljud v omiki bráti se.